

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/123/2006

SAMOPOCZUCIE POLAKÓW NA TLE MIESZKAŃCÓW INNYCH KRAJÓW POSTSOCJALISTYCZNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Można przypuszczać, że na stan samopoczucia obywateli poszczególnych krajów oprócz ich indywidualnych cech i doświadczeń o charakterze osobistym wpływają również uwarunkowania społeczne i polityczne. Jeżeli chodzi o państwa postsocjalistyczne, to z pewnością nie bez znaczenia w tym kontekście pozostaje stopień zaawansowania politycznej i ekonomicznej transformacji oraz etap rozwoju wolnorynkowej demokracji, na jakim dany kraj się znajduje. Potwierdzeniem tego mogą być wyniki naszych wieloletnich badań, zgodnie z którymi przemianom w Polsce po 1989 roku towarzyszy systematyczna poprawa samopoczucia obywateli¹.

Międzynarodowy projekt badawczy „Social tensions; Aspiration – opportunity gap”² dostarczył sposobności do porównania samopoczucia psychicznego mieszkańców czterech krajów postsocjalistycznych, podlegających transformacji ustrojowej, które pozostają na różnych etapach jej zaawansowania. Dwa z tych państw – Gruzja i Ukraina – to dawne republiki radzieckie, natomiast dwa pozostałe – Węgry i Polska – to były kraje socjalistycznego bloku Europy Środkowej.

Mieszkańcy wszystkich czterech państw biorących udział w badaniu mówili między innymi o częstotliwości doznawania przez nich konkretnych stanów emocjonalnych, zarówno o charakterze pozytywnym, jak i negatywnym.

---

¹ Zob. komunikat CBOS „Samopoczucie Polaków w latach 1988-2005”, grudzień 2005.

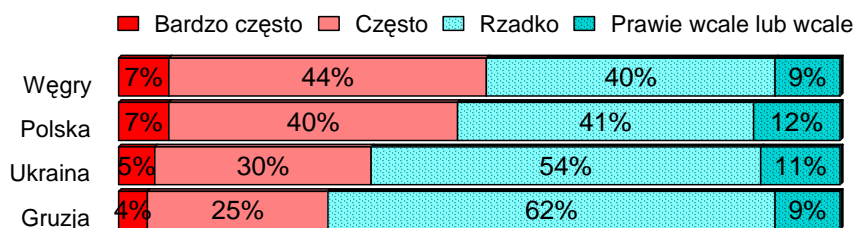
² Projekt badawczy sfinansowany przez INTAS (International Association for the Promotion of Co-operation with Scientists from the Newly Independent States of the Former Soviet Union) z Brukseli (grant: 04-79-7323) został zrealizowany w 2005 roku przez następujące ośrodki badawcze: GORBI (Gruzja), SOCIS (Ukraina), TÁRKI (Węgry) oraz CBOS (Polska).

POZYTYWNE STANY EMOCJONALNE

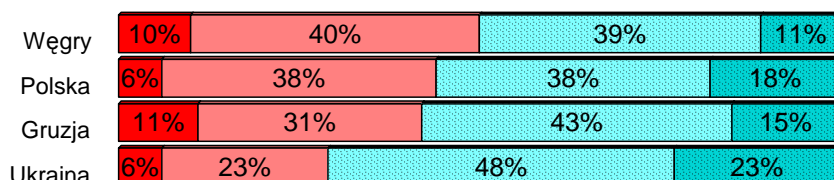
Uzyskane wyniki badań wskazują na to, iż takie pozytywne uczucia, jak: zadowolenie z faktu, że coś się w życiu powiodło, duma z własnych osiągnięć czy też poczucie pewności, że wszystko układa się właściwie, znacznie częściej towarzyszą mieszkańcom Węgier i Polski niż Ukraincom czy Gruzinom. Węgrzy natomiast, którzy – jak wynika z ich deklaracji – powyższe stany emocjonalne przeżywają nieco częściej niż Polacy, a znacznie częściej niż Ukraińcy czy Gruzini, najrzadziej czują się czymś zaciekawieni i podekscytowani.

RYS. 1. JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNIEGO MIESIĄCA DOZNAWAŁ(A) PAN(I) NASTĘPUJĄCYCH UCZUĆ:

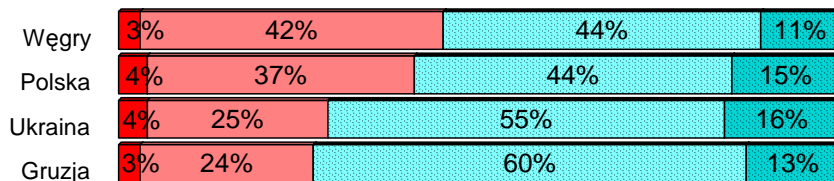
był(a) Pan(i) zadowolony(a), bo coś się udało, powiodło się w życiu

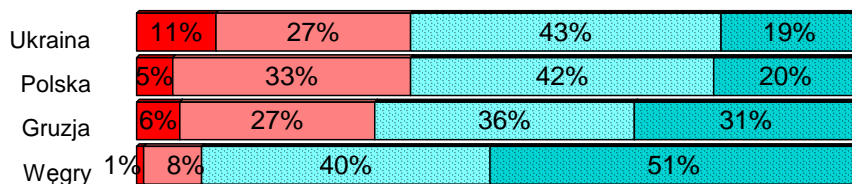
był(a) Pan(i) dumny(a) ze swoich osiągnięć

poczuł(a) Pan(i) pewność, że wszystko układa się dobrze

był(a) Pan(i) szczególnie czymś zaciekawiony(a), zainteresowany(a), podekscytowany(a)

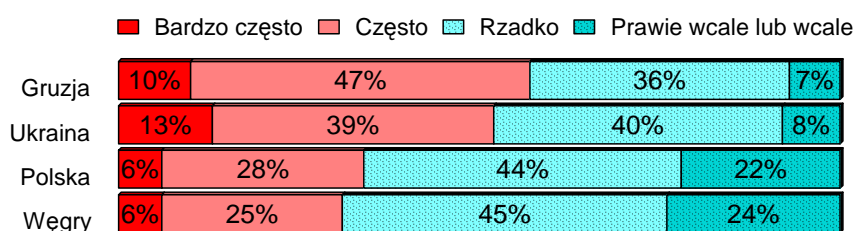

NEGATYWNE STANY EMOCJONALNE

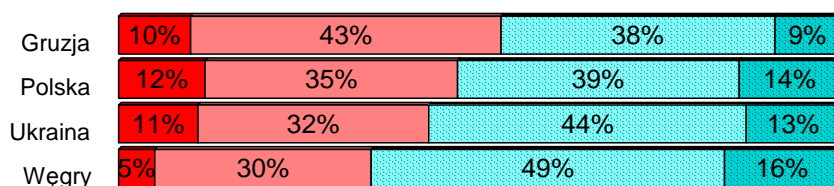
Nieco inaczej przedstawia się sytuacja z doświadczaniem negatywnych emocji, które niemal we wszystkich aspektach zdecydowanie najrzadziej towarzyszą Węgrom.

RYS. 2. JAK CZĘSTO W CIĄGU OSTATNIEGO MIESIĄCA DOZNAWAŁ(A) PAN(I) NASTĘPUJĄCYCH UCZUĆ:

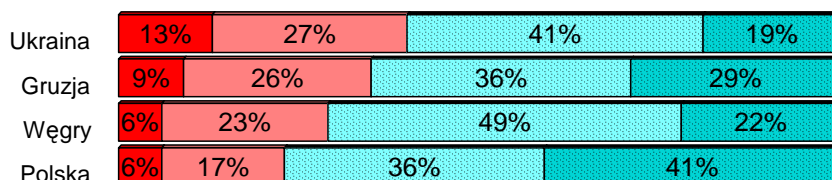
czuł(a) się Pan(i) zniechęcony(a), znużony(a)

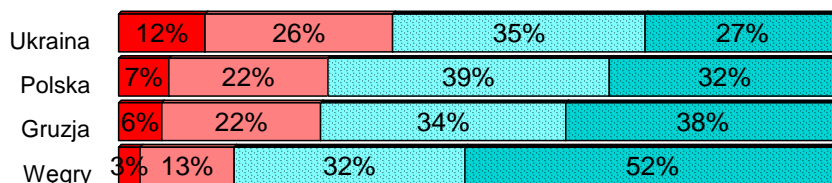
był(a) Pan(i) zdenerwowany(a), rozdrażniony(a)

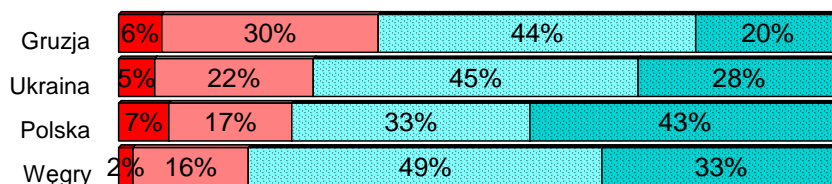
czuł(a) się Pan(i) nieszczęśliwy(a), był(a) Pan(i) w depresji

czuł(a) się Pan(i) bezsilny(a), bezradny(a)

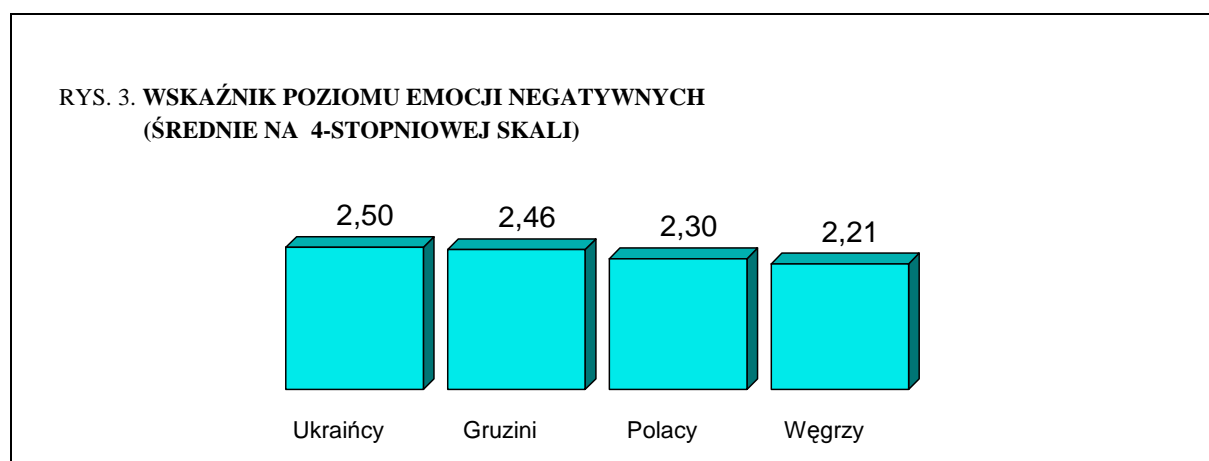

ogarniała Pana(ią) wściekłość, miał(a) Pan(i) ochotę, aby wszystko rozwalić

Polacy wyróżniają się spośród mieszkańców pozostałych państw tym, że stosunkowo najrzadziej czują się nieszczęśliwi i przeżywają stany depresji. Dość rzadko też – porównywalnie do Węgrów – deklarują poczucie znużenia i zniechęcenia oraz przeżywanie stanów wściekłości i agresji. Wyraźnie częściej natomiast niż mieszkańcy Węgier Polacy bywają zdenerwowani i rozdrażnieni. Tego typu emocje towarzyszą mieszkańcom naszego kraju równie często jak Ukraińcom, znacznie rzadziej zaś niż Gruzinom. Wyraźnie częściej też niż społeczeństwo węgierskie Polacy doznają poczucia bezradności i bezsilności. Stany te są wprawdzie zdecydowanie mniej charakterystyczne dla mieszkańców Polski niż dla Ukraińców, jednak częstotliwość ich doświadczania przez rodaków jest nawet minimalnie wyższa niż ta, którą wyrażają Gruzini.

Ogólny wskaźnik poziomu negatywnych emocji doświadczanych przez mieszkańców czterech analizowanych państw, zbudowany ze sumowania średnich 4-stopniowych skal doznawanych emocji negatywnych oraz odwróconych skal uczuć pozytywnych (z wyłączeniem czynnika zaciekawienia i podekscytowania, który nie koreluje z pozostałymi elementami), potwierdza pobieżne analizy rozkładów częstości. Stosunkowo najgorszą kondycją psychiczną charakteryzuje się postsowieckie społeczeństwo ukraińskie, a tylko nieco bardziej pozytywne nastroje panują wśród mieszkańców Gruzji. Samopoczucie Polaków jest lepsze niż mieszkańców dawnych republik radzieckich, natomiast gorsze niż społeczeństwa węgierskiego.

Wydaje się, że powyższe dane potwierdzają – wprawdzie nie aż tak wyraźnie, jak można było tego oczekiwać – postawioną wcześniej hipotezę, zgodnie z którą na samopoczucie obywateli poszczególnych krajów, jak również na poziom ich zadowolenia z życia³, poza takimi czynnikami jak uwarunkowania osobowościowe czy osobiste doświadczenia, w pewnym stopniu wpływa również stopień rozwoju wolnorynkowej demokracji w danym społeczeństwie.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

---

³ Zob. komunikat CBOS „Poziom satysfakcji życiowej Polaków, Węgrów, Gruzinów i Ukraińców”, lipiec 2006.